

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสวนส้มอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาคือ 1) เพื่อทราบลักษณะการให้บริการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสวนผลไม้ 2) เพื่อทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสวนส้ม อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และ 3) เพื่อทราบศักยภาพและความพร้อมของเกษตรกรผู้ปลูกส้มในอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในการปรับตัวเข้าสู่สถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย ที่เข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอแม่แตง โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 110 คน 2) เกษตรกรผู้ทำการเพาะปลูกส้มในตำบลป่าแป๋ ตำบลสบเปิง ตำบลชี้เหล็ก ตำบลกี้ดช้าง ตำบลอินทนิล และตำบลเมืองก้ายเขตอำเภอแม่แตง การเลือกประชากรกลุ่มเกษตรกร จะทำการเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 60 คน ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

6.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาพอสรุปได้ว่าสวนส้มในอำเภอแม่แตงมีศักยภาพในการรองรับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้เป็นอย่างดี โดยมีปัจจัยภายนอกในการส่งเสริมต่อศักยภาพการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเสริมด้วยปัจจัยภายในส่วนบุคคลของเกษตรกร และนักท่องเที่ยวชาวไทย

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เดินทางมาอำเภอแม่แตงเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ/สังสรรค์กับหมู่คณะ นอกจากนั้นมาเพื่อทำบุญ โดยส่วนใหญ่มีเหตุผลในการเดินทางมาเที่ยวที่อำเภอแม่แตงคือ ความดึงดูดใจของสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนั้นให้เหตุผลคือ เพื่อน/ญาติชักชวน การเดินทางสะดวก การประชาสัมพันธ์และข่าวสาร และใกล้ที่พัก

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เคยเดินทางไปเที่ยวที่สวนส้มมาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ/สังสรรค์กับหมู่คณะ นอกจากนั้นมาเพื่อศึกษาหาความรู้/ประชุม/สัมมนา และซื้อผลิตภัณฑ์/ของฝากจากสวนส้ม โดยส่วนใหญ่มีเหตุผลในการเดินทางมาเที่ยวที่สวนส้ม คือ ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนั้น คือ เพื่อน/ญาติชักชวน และการเดินทางสะดวก โดยปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการตัดสินใจไปท่องเที่ยวที่สวนส้มคือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นก็มี สิ่งอำนวยความสะดวกภายในสวนส้ม การเดินทางไปท่องเที่ยวสวนส้มมีความสะดวก และสวนส้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้รับการยกย่องและชื่นชม ส่วนใหญ่พอใจในการบริการของสวนส้มในเรื่องสวนส้มมีจุดชมวิวด้านบนทำให้เห็นวิวที่สวยงามมากขึ้น นอกจากนั้นนักท่องเที่ยวยังพอใจในเรื่อง สวนส้มมีกิจกรรมพานักท่องเที่ยวเยี่ยมชมสวนส้มพร้อมให้ความรู้ การจัดสถานที่ในสวนส้มมีความสะอาดและสวยงาม และสวนส้มมีที่จอดรถอย่างเพียงพอ แต่สิ่งที่นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามไม่พอใจคือ สวนส้มไม่มีบริการรับส่ง จากสวนส้มถึงที่พักของนักท่องเที่ยว และรถนำเที่ยวชมภายในสวนส้มไม่มีการคิดเครื่องปรับอากาศ นอกจากนั้นยังไม่พอใจในเรื่องสวนส้มไม่มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวทดลองเกี่ยวกับการผลิตส้มภายในสวน ไม่มีการให้ส่วนลดบัตรเข้าชมในวันหยุดพิเศษและเทศกาลสำคัญ และสวนส้มไม่จัดให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกภายในสวนส้มอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย

กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีความพร้อมในเรื่องสามารถบรรยายให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเพาะปลูกส้มได้อย่างถูกต้องและชัดเจน นอกจากนั้นยังมีความพร้อมในเรื่องสามารถตอบข้อสงสัยข้อซักถาม และแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเพาะปลูกส้มได้อย่างถูกต้อง และสามารถแนะนำเทคนิคตลอดจนวิธีการในการดูแล และเพิ่มผลผลิตส้มให้แก่ผู้ที่สนใจได้ แต่เกษตรกรยังขาดความพร้อม

ในเรื่องเงินทุนในการพัฒนาสวนส้ม ตลอดจนปลูกสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการปรับตัวเข้าสู่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เงินทุนในการจัดหาเทคโนโลยี เครื่องมือ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ใหม่ที่ ทันสมัยมาใช้ในการเพาะปลูกส้ม และไม่สามารถกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเพื่อมาทำการลงทุนใน กรณีที่เงินทุนไม่เพียงพอได้ ส่วนใหญ่เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเชื่อว่า การปรับเปลี่ยนสวนส้มเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังเชื่อว่าการปรับเปลี่ยนสวนส้มเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะทำให้ชุมชนมี ความสวยงามทางธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น การปรับเปลี่ยนสวนส้มเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะทำให้คนในชุมชนมีอาชีพเพิ่มมากขึ้น และการปรับเปลี่ยนสวนส้มเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรจะทำให้ชุมชนของท่านมีการพัฒนามากขึ้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับกาท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรได้รับการเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวมากขึ้น ยังมีข้อเสนอแนะอื่นๆอีกคือส่วนราชการควร เพิ่มงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้น ส่วนราชการควรมีบุคลากรเข้ามา ช่วยเหลือเกษตรกร ดูแลเกษตรกรและให้คำปรึกษา พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรมากขึ้น ทั้งในเรื่องการผลิตส้มและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และส่วนราชการควรให้ความช่วยเหลือ เกษตรกรมากขึ้นในการให้ข้อมูล ความรู้ เพื่อปรับตัวเข้าสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสวนส้มอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้าน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกส้มที่อำเภอแม่ แตงมีความพร้อมในการสามารถให้คำแนะนำ และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกส้มแก่ นักท่องเที่ยว ตลอดจนผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นเกษตรกรผู้ปลูกส้มในอำเภอแม่แตงยังมี ความต้องการในการปรับเปลี่ยนสวนส้มของตนเข้าสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้นจึงเป็นการง่าย หากได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งจากภาครัฐ และเอกชนในการปรับเปลี่ยนสวน ส้มในอำเภอแม่แตงเข้าสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิง เกษตร และมีความต้องการในการปรับตัวเข้าสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่เกษตรกรมีความพร้อม ด้านทรัพยากร ได้แก่ความพร้อมด้านพื้นที่, ความพร้อมด้านแหล่งน้ำ, ความพร้อมด้านเงินทุน และ ความพร้อมด้านแรงงาน ในการปรับตัวเข้าสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพียงระดับปานกลางเท่านั้น นอกจากนั้นเกษตรกรยังมีความพร้อมด้านการจัดการสวนส้ม ได้แก่การจัดการในเรื่องการสร้าง

ความสัมพันธ์ที่ดีต่อทั้งลูกค้า และชุมชนใกล้เคียง การจัดการด้านอุปกรณ์ หรือเครื่องมือต่างๆ ภายในสวน และการจัดการในเรื่องสารเคมี ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นหากเกษตรกรจะปรับตัวเข้าสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงจำเป็นต้องได้รับคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการสวนส้มเพิ่มเติมทั้งจากภาครัฐและเอกชน อย่างไรก็ตามมีหลายหน่วยงานที่ช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของอำเภอแม่แตง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอแม่แตง สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (เชียงใหม่) เป็นต้น และที่สำคัญนักท่องเที่ยวมีความต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สวนส้มอำเภอแม่แตง หากสวนส้มมีการปรับเข้าสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่ก็ยังมีอุปสรรคในเรื่องที่หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังขาดงบประมาณในการให้การช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องการปรับเข้าสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร อีกทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกรยังมีไม่เพียงพอ ทำให้การถ่ายทอดความรู้ใหม่ๆ ให้แก่เกษตรกรเป็นไปได้ อย่างล่าช้า หรือไม่ทั่วถึง

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในบทที่ 4 และผลการวิจัยในบทที่ 5 ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

6.2.1 พัฒนาและปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

1. จากการสอบถามและสัมภาษณ์ คุณปรีวัฑฒ์ เพชรศักดิ์ ทำให้ทราบว่าควรส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยว
2. จากการสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการเดินทางในระดับมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการปรับปรุงป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย ให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวหลัก และแหล่งท่องเที่ยวรอง เป็นระบบเดียวกันทั่วประเทศ และถูกต้องตามหลักสากล

6.2.2 สร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว

1. จากการสอบถามและสัมภาษณ์ คุณปริวิฑฒ์ เพชรศักดิ์กา ทำให้ทราบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรทำการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย และสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายทั้งในภาพรวมและในเชิงลึกอย่างต่อเนื่อง
2. จากการสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในการเดินทางมาเที่ยวเพราะงานเทศกาล และงานประเพณีท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรเผยแพร่และสื่อสารภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวให้แพร่หลายในทุกช่องทางและครอบคลุมทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรับรู้และความตระหนักในความสำคัญของภาพลักษณ์ ให้กับผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น
3. จากการสอบถามและสัมภาษณ์ คุณปริวิฑฒ์ เพชรศักดิ์กา ทำให้ทราบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำงบประมาณด้านการผลิตวัสดุสิ่งพิมพ์ เช่น โปสเตอร์ และแผ่นพับ ให้กระจายไปตามแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่ที่สามารถให้ข้อมูลได้
4. จากการสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการโฆษณา และประชาสัมพันธ์ในระดับมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์เรื่องของการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นที่รู้จักและแพร่หลายต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ
5. จากการสอบถามเหตุผลในการเดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอแม่แตงของนักท่องเที่ยวพบว่าส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวเพราะ เพื่อน/ญาติ ชักชวน ดังนั้นการบอกเล่าหรือเล่าสู่กันฟังจากปากต่อปาก เป็นการประชาสัมพันธ์ได้ดีอีกทางหนึ่ง ดังนั้นคนในแหล่งท่องเที่ยวควรสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

6.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอแม่แตง หรือการสร้างความตระหนักของนักท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์ชุมชนท้องถิ่นในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว
2. ศึกษาแนวทางในการพัฒนาความรู้ ความสามารถเชิงการจัดการของเกษตรกร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาเข้าสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. ศึกษาแนวทางพัฒนาความร่วมมือกันระหว่างเกษตรกร องค์กรในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้าน และหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอแม่แตง เทศบาล โรงเรียน เป็นต้น